

Tollbamondás

Lotz János 22 éves volt, amikor kinevezték a Magyar Intézet igazgatójának Stockholmban. A magyar tudományos kapcsolatok és a magyar kultúra svédországi pozícióinak kiépítésében igen fontos szerepet játszott ez az intézmény. Lotz a magyar nyelv oktatásával, kiadványok előkészítésével, valamint előadások rendezésével missziót teljesített. Az intézet kiadványsorozata 23 kötetet jelentetett meg. Többek között kiadta Kosáry Domokos Magyar történelmét és a Jókai-kódex faximiláját. Az intézet nemzetközi könyvcserével is foglalkozott, és tudományos kapcsolatokat is fenntartott az USA, Olaszország, Dánia, Norvégia, Hollandia és Svájc kutatóival. A Magyar Intézetnek nagy könyvtára és hatalmas fényképgyűjteménye is volt, amelyeket több stockholmi kiállításon is igénybe vettek.

Lotz János tervei között szerepelt a hungarológiai sorozat további kötetének angol nyelven történő megjelentetése. Ki kívánt adni egy általános művelődéstörténeti könyvsorozatot, továbbá publikálni kívánta a magyarországi bölcsészdoktori és egyéb disszertációk kivonatos összefoglalását. Mikrofilmre akarta vinni az egész középkori kódex- és oklevélanyagot, valamint Bartók és Kodály népdalgyűjteményét. A tervezet tartalmazta egy nagy magyar szótár kiadását is. Minden eddiginél nagyobb terjedelemben fel kívánta dolgozni a magyar nyelvet statisztikai és fonetikai szempontból. Lotz János úgy látta, hogy az elképzelések megvalósulása a Magyar Intézetet a magyar szellemi élet jelentős tényezőjévé tenné, és nemzetközi tudományos elismerést szerezne Magyarországnak.

Útmutató a tollbamondáshoz

Írjuk fel a táblára: Kosáry, faximile

Először olvassuk el végig a szöveget, utána egy teljes mondatot olvassunk fel, majd kisebb egységekben diktáljuk le! A végén újra olvassuk el az egész szöveget!

Annyi ideig tart a tollbamondás, amíg minden diák végez.

Javítás: Minden hibáért (vesszőhibáért is!) 1 pont levonás jár a 20 pontból.

1. Melyik írásmű érintkezik az alábbi témákkal? Írd a szerző nevét a téma mellé! **3/**

sport: **Szepesy Gyula**

irodalom: **Bujka Gábor / Fodor István** (*elég egy szerző*)

nyelvjárás: **Kálmán Béla** (*elfogadható: Reuter Camillo, Kiss Lajos*)

2. Mit jelent? Írd a szavak mellé az odaillő jelentés és leírás számát! **3/**
Egy jelentés kimarad.

malogya	3.	1. Egy betegség régi neve, hagyományőrző az írásmódja.
görvély	1.	2. A szarvasmarha egyik régi elnevezése, a szó vegyes hangrendű.
gemkapocs	4.	3. Egy fűzfafajta neve, azonos számú magán- és mássalhangzó alkotja.
		4. Iratfűző eszköz, összetett szó.

3. Nyelvészkedjünk! Melyik leíráshoz kapcsolódnak a cikkek kiemelt témái? **7/**

népetimológia (*egy szó eredetének népies magyarázata*) - tőige - szemantika –
helynév - igeidő - névszói összetétel - tagadás

A nyelvészet ága, a jelentéseket vizsgálja: **szemantika**

Egyfajta logikai kapcsolat: **tagadás** (*esetleg: népetimológia*)

Egy szófaj alaktani viselkedésével függ össze: **tőige, igeidő**

Szóalkotási mód: **népetimológia, névszói összetétel**

Település egyedi megnevezése: **helynév**

4. Válaszolj a kérdésekre! **4/**

- a) Hány havonta jelenik meg a Magyar Nyelvőr? **3** b) Hány jelenik meg egy évben? **4**
c) Mit jelent a 91. évfolyam kifejezés? A folyóiratot 1967-ben **már 91. éve jelentették meg.**
d) Melyik intézmény felelős a nyomtatvány kiadásáért?

Magyar Tudományos Akadémia/Akadémiai Kiadó

5. Igaz vagy hamis? **3/**

a) Ez a kiadvány ún. periodika.	igaz
b) Kresznerics valószínűleg szógyűjtéssel foglalkozott Ság településen.	igaz
c) A címek között egyetlen olyan van, amelyik puszta ragozatlan szóalak.	hamis

Helyesírási feladatok – MEGOLDÁSOK

1. A következőkben az egyik hungarikumunkról olvashatsz. (Forrás: <http://www.hungarikum.hu>)

Másold le helyesírási hibák nélkül a szöveget! Ügyelj a mondatközi írásjelek alkalmazására is! 20/

A dobostorta

A legenda szerint a cukrászinas véletlenül porcukrot hintett a vajba só **helyett**. A mester, Dobos C. József (1847–1924)(,) nem **restellte megkóstolni** az elegyet, és mivel finomnak találta, addig **kísérletezett** vele, míg megalkotta **belőle** a csokoládépiskótás, **karamelltetejű** dobostortát. Ez forradalmi **újdonságnak** számított **1884-ben**, mert addig súlyos(,) főzöttkrém-alapú, emeletes, díszes édességcsodákat **készítettek**.

A következő évben maga az uralkodói pár, Erzsébet és Ferenc József is elégedetten **ízlelgette** a dobostortát, és ez elindította **európai karrierjét**. Jégtömbök és különleges csomagolás védte a távoli nagyvárosokba indított szállítmányokat, amelyek a Kecskeméti utcai műhelyben készültek.

Minden egyes helyesírási hibáért, amelyet másoláskor ejt a tanuló – a vesszőhibákat is beleértve – 1 pontot vonjunk le a maximálisan adható 20-ból.

2. Húzd alá hírességeink helyes írásmódú családnevét!

10/

Vörösmarty vagy Vörösmarthy Mihály

Weselényi vagy Wesselényi Miklós

Csokonai vagy Csokonay Vitéz Mihály

Hunyadi vagy Hunyady Mátyás

Eötvös vagy Eötvös Loránd

Bolyai vagy Bólyai Farkas

Rákóczi vagy Rákócy Ferenc

Percel vagy Perczel Mór

Damjanics vagy Damjanich János

Szent-Györgyi vagy Szentgyörgyi Albert

3. Alkoss tulajdonneveket a megadott szavakból, majd írd alájuk toldalékos származékukat a zárójelben feltüntetett toldalék felhasználásával!

12/

Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola

Liszt Ferenc zeneművészeti főiskolai

Pilvax kávéház

Pilvax kávéházi

Élet és Tudomány

Élet és Tudomány-beli

Liszt-díj

Liszt-díjas

Magyar Állami Operaház

magyar állami operaházi

Csendes-óceán

csendes-óceáni

4. Húzd alá az alábbi szó párok azon tagját, amely megelőzi a másikat a betűrendbe soroláskor! 6/

Paál – Pál

Bessenyei – besenyő

Bach – Bacchus

halandó – halandzsa

apáca – Apáczai

archívum – arcideg

5. Válaszd el minden lehetséges helyen az alábbi szavakat!

12/

Ap-po-nyi

é-tel-e-cet

ex-po-nál

ez-út-tal

ins-pi-rá-ci-ó

bi-o-masz-sza

bo-gán-csos

bol-tig

bo-dza-vi-rág

Eif-fel

fel-e-mel

ing-ujj

Összesen: 60 pont

Elért pontszám: _____